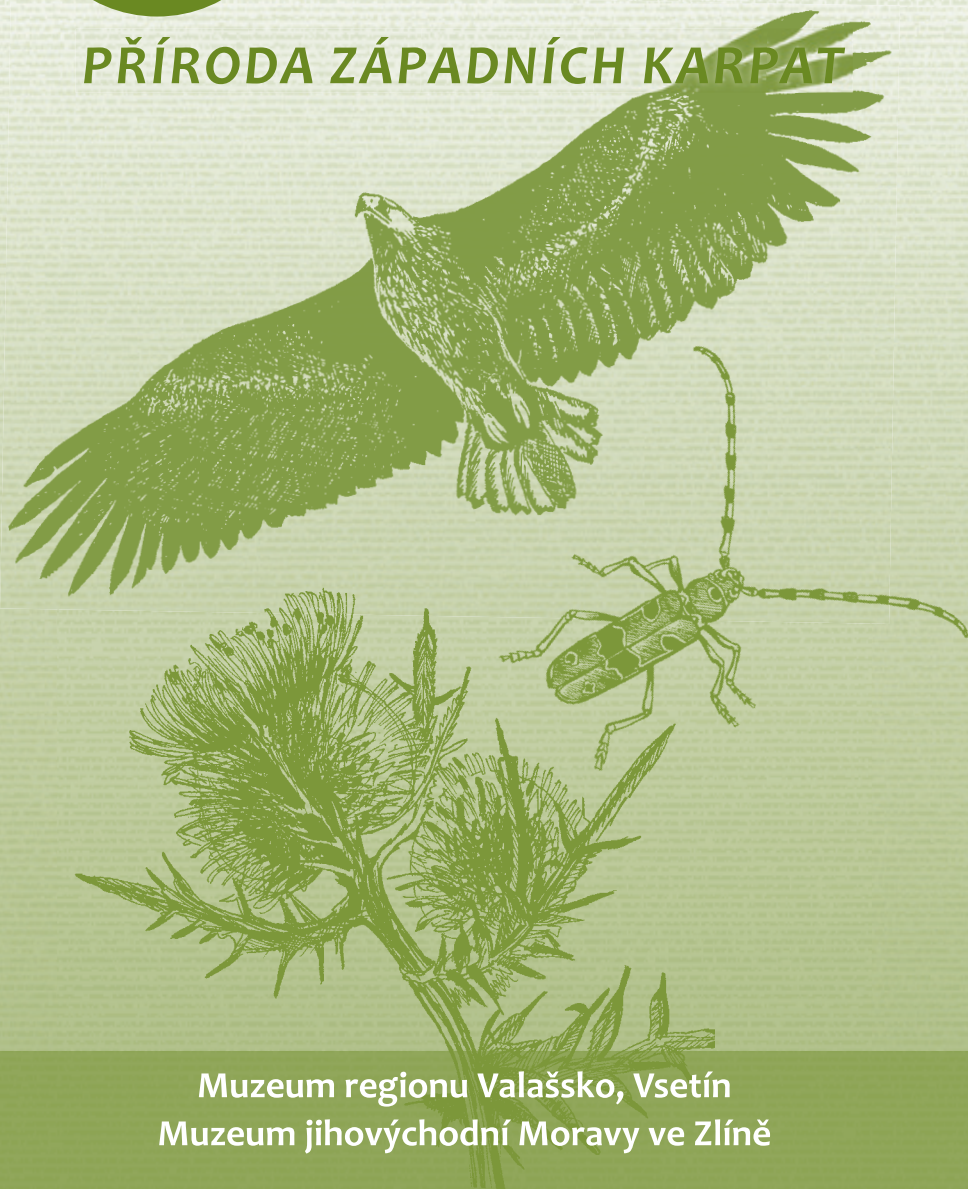

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Dva nové nálezy žlaznatky slovenské *Paranemastoma kochi* (Opiliones: Nemastomatidae) na Moravě Two new records of *Paranemastoma kochi* (Opiliones: Nemastomatidae) in Moravia

Ondřej Machač

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, SCHKO Železné hory, Náměstí 317, CZ-53800 Nasavrky, Česká republika; e-mail: machac.ondra@seznam.cz

Keywords: Beskydy, Bílé Karpaty, Carpathian endemic, faunistics, harvestmen

Abstract: Two new records of the Carpathian endemic harvestmen *Paranemastoma kochi* (Nowicki, 1870) in the Czech Republic from Beskydy and Bílé Karpaty mountains are presented. *P. kochi* was known from the Czech Republic only from old and unpublished records. All records are commented and summarized. The records presented in this paper confirm occurrence of *P. kochi* in the Czech Republic.

ÚVOD

Žlaznatka slovenská – *Paranemastoma kochi* (Nowicki, 1870) z čeledi Paranemastomatidae je jedním ze dvou našich druhů rodu *Paranemastoma* (BEZDĚČKA 2008), druhým je běžnější žlaznatka čtyřskvrnná – *Paranemastoma quadripunctatum* (Petry, 1833). *P. kochi* je tmavý sekáč s délkou těla 3,5–4,5 mm, pro něhož jsou typické zlatavé skvrny na konci zadečku ve tvaru ležícího písmene „y“ (ŠILHAVÝ 1956). Tento druh je endemitem Karpat a je znám z České republiky (ŠILHAVÝ 1972), Slovenska (STAŠIOV 2003), Polska (ROZWAŁKA & STARĘGA 2012) a Rumunska (BABALEAN 2004). *P. kochi* je vázán na horské a podhorské lesy pralesovitého charakteru, kde se vyskytuje na vlhkých stinných místech, často v blízkosti potoků či lesních pramenišť, pod kameny a kusy ležícího dřeva (ŠILHAVÝ 1956). Jedná se o vzácný druh a z našeho území existuje jen velmi málo údajů o jeho výskytu. Předložený článek přináší zprávu o dvou nových nálezech z území České republiky.

VÝSLEDKY A DISKUZE

Materiál

Vsetín, PR Halvovský potok (6674), 49°22'20,7"N, 18°4'48"E, 657 m n. m., 1♀, 16. VIII. 2022, leg., det. & coll. O. Machač.

Strání, u pramene Jamného potoka (7172), CHKO Bílé Karpaty, 48°51'33,6"N, 17°40'8,5"E, 774 m n. m., 2♀, 24. VIII. 2016, leg., det. & coll. O. Machač.

V České republice byl poprvé udáván Františkem Millerem z Beskyd, ovšem bez bližší lokalizace v roce 1952 (ŠILHAVÝ 1972), o jeho možném výskytu na našem území však uvažoval již Kratochvíl (KRATOCHVÍL 1939). V Nálezové databázi ochrany přírody existuje údaj z roku 1997 o dvou jedincích ze zemní pasti v PR Travný v CHKO Beskydy (AOPK ČR 2023), doložkový materiál se však zřejmě nedochoval (F. Jaskula pers. comm.). V Beskydech na Kněhyni ho našel Bezděčka (P. Bezděčka pers. comm.). První v tomto příspěvku komentovaný nález pochází z údolí Halvovského potoka v Beskydech, kde byla nalezena jedna samice (Obr. 1) pod plochým kamenem u vysychající

Obr. 1: Samice *Paranemastoma kochi* z PR Halvovský potok. Foto O. Machač.

Fig. 1: Female of *Paranemastoma kochi* from the locality Halvovský potok. Photo by O. Machač.

Obr. 2: Biotop *Paranemastoma kochi* v PR Halvovský potok. Foto O. Machač.

Fig. 1: Habitat of *Paranemastoma kochi* in the locality Halvovský potok. Photo by O. Machač.

ho potoka (Obr. 2). Další druhy sekáčů v místě nálezu byly *Nemastoma lugubre* (Müller, 1776) a *Paranemastoma quadripunctatum* (Petty, 1833). Z lokality je znám i výskyt *O. tridens* (SPITZER et al. 2007). Dále, v Bílých Karpatech byly u pramene Jamného potoka pod vrcholem Velké Javořiny nalezeny dvě samice pod kameny v okolí zastíněného lesního potůčku ve smíšeném lese s převahou buku. Spolu s tímto druhem byly na místě nálezu zjištěny také další dva druhy sekáčů, *Gyas titanus* Simon, 1879 a *Oligolophus tridens* (C. L. Koch, 1836). Přestože patří Bílé Karpaty co se týče sekáčů k poměrně probádaným územím (BEZDĚČKA 2010), jedná se o první nález druhu z tohoto území.

Oba nálezy potvrzují biotopové preference tohoto druhu, tedy zastíněné a zalesněné údolí potoků s množstvím kamenů a mrtvého dřeva ve vyšších nadmořských výškách. Závěrem, jedná se o první nález v Bílých Karpatech a další potvrzení výskytu v Beskydech. Je pravděpodobné, že díky svému skrytému způsobu života a výskytu v často špatně přístupných údolích horských potůčků, bude tento druh v našich karpatských pohořích častější.

LITERATURA

- AOPK ČR (2023). Náleзовá databáze ochrany přírody. [online databáze; portal.nature.cz]; [cit. 2023-01-06]
- BABALEAN A. F. (2004): On the opilionid fauna (Arachnida, Opiliones) from the SW part of Romania. *Acta Zoologica Universitatis Comenianae*, 46 (2): 79–86.
- BEZDĚČKA P. (2008): Seznam sekáčů (Opiliones) České republiky (Checklist of harvestmen (Opiliones) of the Czech Republic). *Klapalekiana*, 44: 109–120.
- BEZDĚČKA P. (2010): Sekáci (Opiliones) Bílých a Bielych Karpat (Harvestmen (Opiliones) of the Moravian and Slovakian White Carpathian Mountains). – pp. 47–54. In: TRÁVNÍČEK D. & ŠUŠOVOLÁ J. (eds): *Západné Karpaty – spoločná hranica, Sborník příspěvků z II. Mezinárodního sympózia přírodovědců Trenčianského kraja a Zlínského kraje*, 9.–11.VI.2010. Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Zlín, 111 pp.
- KRATOCHVÍL J. (1939): Druhy skupiny *Nemastoma quadripunctatum* (Perty) a několik nových sekáčů pro ČSR. *Sborník přírodovědeckého klubu v Třebíči za rok 1938*, 3: 73–81.
- ROZWAŁKA R. & STARĘGA W. (2012): Distribution of harvestmen of the genus *Paranemastoma* Redikorzev, 1936 (Opiliones: Nemastomatidae) in Poland. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lubin – Poland*. LXVII: 7–20.
- SPITZER L., TUF I. H., TUFOVÁ J. & TROPEK R. (2007): Příspěvek k poznání fauny epigeických bezobratlých dvou přírodních jedlobukových lesů ve Vsetínských vrších (Česká republika). *Práce a studie Muzea Beskyd, Přírodní vědy*, 19: 71–82.
- STAŠIOV S. (2003): Rozšírenie a ekológia *Paranemastoma kochi* (Opiliones) na Slovensku. *Správy Slovenskej Zoologickej Spoločnosti*, 20/21: 131–138.
- ŠILHAVÝ V. (1956): *Sekáci – Opilionidea. Fauna ČSR 7*. Nakladatelství Čs. Akad. věd., Praha, 273 pp.
- ŠILHAVÝ V. (1972): Druhý příspěvek k poznání Československých sekáčů (Opilionidea). *Zprávy Československé společnosti entomologické při ČSAV*, 8: 93–96.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • DŘEVOJAN Pavel & KUBEŠOVÁ Svatava | Znovu o pozoruhodné bryologické lokalitě Ondrášova skála v Moravskoslezských Beskydech
- 11 • ELIÁŠ st. Pavol | Miestna populácia divozela úhľadného (*Verbascum speciosum* Schrad.) v Bratislave-Patrónke (Devínske Karpaty) zanikla
- 20 • MACHAČ Ondřej | Dva nové nálezy žlaznatky slovenské *Paranemastoma kochi* (Opiliones: Nemastomatidae) na Moravě
- 23 • ČERNÝ Miloš | Vrtalkovití (Diptera, Agromyzidae) některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech
- 50 • TRNKA Filip | Druhá lokalita dřevomila *Farsus dubius* (Coleoptera: Eucnemidae) v České republice
- 54 • KONVIČKA Ondřej & KABÁTEK Petr | První nález tesaříka *Necydalis ulmi* (Coleoptera: Cerambycidae) ve Vlárském průmysku (Bílé Karpaty)
- 61 • KONVIČKA Ondřej | Pozoruhodný vývoj krasce dubového (*Eurythyrea quercus*) (Coleoptera: Buprestidae) v dřevěných sochách
- 68 • SPITZER Lukáš & BENEŠ Jiří | Šíření perleťovce ostružinového (*Brenthis daphne*) (Lepidoptera: Nymphalidae) na Moravě a ve Slezsku
- 77 • ŠNAJDARA Pavel | Nález hnědáka květelového (*Melitaea didyma*) na lokalitě Rovná hora u Hradčovic (Zlínský region)

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 81 • Mladý sedmdesátník Pavel Bezděčka
- 89 • Moravskoslezská pobočka ČBS a její činnost v roce 2022
- 94 • Ohlédnutí za entomologickými exkurzemi pro širokou veřejnost v roce 2022
- 101 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2022
- 104 • Acta Carpathica Occidentalis | Pokyny pro autory
- 107 • Acta Carpathica Occidentalis | Submission Guidelines

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace

a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2022

ISBN 978-80-87614-66-2 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-67-4 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

ISSN 1804-2732 (Print)

ISSN 2787-9976 (On-line)